

ARXIU COMARCAL DEL BAIX EMPORDÀ

03. La ciutat i els seus documents

Objectius

Conèixer l'arxiu i les seves instal·lacions.

Iniciar els alumnes en l'observació i comprensió de documents per conèixer el passat.

Comprendre la importància de conservar aquests tipus de documents com a testimonis del passat familiar i social.

Sensibilitzar els alumnes amb la importància de l'observació del seu paisatge quotidià.

Conèixer la història de la ciutat

Guia didàctica

1. Introducció

En aquest dossier els documents escrits es combinen amb d'altres més visuals com fotografies o fonts d'hemeroteca. Pel que fa al contingut del dossier les activitats estan orientades a la distinció de dos períodes d'història de la ciutat que han quedat reflectits a l'estructura urbanística i arquitectònica actual: la ciutat vella i la ciutat contemporània (segle XIX i primer terç del XX). Per a cadascun d'aquests períodes s'han escollit els documents que reflecteixen el govern municipal, els llibres d'acords, i d'altres que els complementen. Els alumnes treballaran l'estructura del govern de la ciutat i coneixeran càrrecs o funcionaris que participaven en el funcionament de la ciutat. També es treballarà el llenguatge i la seva evolució.

Abans de començar l'activitat, es fa una visita als dipòsits i s'ensenyen alguns documents: un llibre d'actes, un pergami, material fotogràfic i plànols.

2. Activitats relacionades amb el dossier (activitat de grup dirigida per mitjà d'explicacions i preguntes)

La ciutat vella

2.1. Presentació del document

- Data: 12 de juliol de 1598
- Tipus de document: acord o acta del Consell de la vila
- Tema: elecció de càrrecs municipals
- Fórmula d'inici de la sessió:

Ajustats y congregats los quatra jurats de la vila y barris de la vila de la Bisbal los quals heren [...] en la torre del consell hont antigament se acostumava de ajustar ...

Aiustat y congregat lo Consell format en la casa de la present vila al so de campana com es de bona pratiga y costum y en la congregacio del qual foren los honorables jurats ...

- Càrrecs municipals: mostassaf, l'obrer de l'església, baciner, clavari.
- Referència a les muralles: "en la torre del consell hont antigament se acostumava de ajustar"

2.2. Presentació del document

- Data: el número 2 no es veu la data, perquè és la continuació del document número 1.
- Tipus de document: acord o acta del Consell de la vila
- Tema: elecció de càrrecs municipals

- Fórmula d'inici de la sessió: no n'hi ha perquè es continuació del document número 1.

2.3. Presentació del document

- Data: 25 d'octubre de 1602
- Tipus de document: acord o acta del Consell de la vila
- Tema: el pont de la Riera (el Pont Vell)
- Fórmula d'inici de la sessió:

Ajustat y convocat lo Consell format en la casa de la vila com es de costum en lo qual han entrevingut los honorables jurats ..

- Referència al lloc de reunió: la casa de la vila, mentre que en el primer parlen de la torre del consell

2.4. Presentació del document

- Data: 1713
- Títol: "Crides de la mostassaria del any 1713"
- Tipus de document: ordenacions i regles que s'han de seguir dictades pel mostassaf per a la regulació del mercat
- Tema: sobre mesures, pesos i balances de qualsevol espècie.
- Inici del document:

Ara ojats tothom generalment queus notifica y fa assaber lo Honorable Francesch Font corder lo present y corrent anys mostasaph de la present vila y terme de part del Magnífich Paulí Silvestre procurador jurisdiccional de dita vila i son terme per lo Il·lustríssim y Reverendíssim Senyor Bisbe de Gerona com per virtut de privilegi a la universitat de dita vila concedit y atorgat a requesta y ordinacio dels Honorables Jurats de dita vila y son terme fetas sobre las cosas de mostafaria y son las següents [...]

- Referències a un privilegi i al bisbe de Girona.

2. 5. Imatges: establir les relacions entre documents escrits i llocs de la ciutat, alguns ja desapareguts.

Document 1: restes de la muralla

Document 4: el poder del bisbe (el castell)

Document 3: el Pont Vell i camí de sortida de la ciutat.

Document 4: l'activitat del mercat i el càrrec de mostassaf.

2.6. Presentació del document

- Data: 1486
- Tipus de document: talla
- Tema: recaptació d'impostos
- Observació: A la pàgina reproduïda, hi ha una paraula que no es cap nom de persona i que representa una divisió: *La vila*. Això vol dir que hi haurà més apartats, per exemple, Sant Pol. Al costat del nom de les persones hi ha el que pagaven expressat en lliures i sous que son monedes antigues.

La ciutat contemporània

2.7. Imatges.

Amb aquestes imatges entrem a la ciutat contemporània, aquella que es construí fora de les muralles. Els dos llocs són part de l'eixample bisbalenc i constitueixen dos espais especialment emblemàtics: l'Avinguda de les Voltes i el carrer de l'Aigüeta.

Cal que els alumnes identifiquen els llocs i que observin les diferències amb el que coneixen actualment: edificis, transports, paisatge urbà i persones (indumentària, oficis...)

2.8. Presentació del document

- Data: 8 de novembre de 1888
- Tipus de document: acta municipal
- Temes: L'església de la Pietat, la celebració del seu centenari i l'aixecament federal d'octubre de 1869 "Foc de la Bisbal".
- Fórmula d'inici de la sessió:

En la villa de la Bisbal a ocho Noviembre de mil ocho cientos ochenta y ocho, reunidos en el lugar de costumbre bajo la presidencia del Senyor Alcalde Don Primitivo Sauch, los Señores Concejales anotados al margen al objeto de celebrar sesión ordinaria ...

- Observacions: llengua dels documents (en comparació amb les actes anteriors)

2.9. Presentació del document

- Data: 18 de novembre de 1888 (és un muntatge de diversos números)
- Títol: El Eco Bisbalense
- Capçalera: El Eco Bisbalense. Semanario liberal independiente de avisos y noticias . Es pot afegir : " consagrado al fomento de los intereses morales y materiales de esta villa y su distrito".
- Tipus de document: publicació bisbalenca
- Observacions: malgrat que és un muntatge, es poden veure algunes de les seccions fixes de la publicació: *Ecos de la semana*, *Sesiones de l'Ayuntamiento*, altres notícies i publicitat.
- Comentaris: entreteniments socials, tipus d'anuncis, preus i la publicació de les sessions de l'ajuntament, com per exemple la que hem vist al document 8.